

prikazali najprej s kakimi štirimi majhnimi križarkami. Nemci so jih takoj začeli zasledovati. Angleži so se umikali proti severu. Ob pol 6. uri zapazijo Nemci dve večji sovražni skupini ladij, ki sta najprej vozili v izhodni smeri, potem pa jo krenili proti jugu. Nemške križarke so se sovražniku približale do kakih 15 do 13 km in so vozeč proti jugu in jugoizhodu začele obstreljevati sovražnika. Namen angleškega brodovja je torej bil, da bi zaprlo nemškim ladjam pot v domače luke. Nemci so morali to sovražnikovo nakano zabraniti ter si narediti prosto pot proti jugu. To se jim je tudi posrečilo.

Razvoj bitke.

Prvi streli so se izmenjali s težkimi topovi in visoki vodeni stolpi so se dvigali vsenaokrog. V boj je bilo skrajša zapleteno od obeh strani le manjše število ladij. Toda polagoma je prihajala pomoč. Tekom prvega boja sta bili uničeni dve angleški bojni križarki in en rušilec. Po polurnem boju se je pojavilo od severa sem pet novih angleških ladij. Kmalu nato je nemška glavna moč posegla v boj. Sedaj jo je Anglež takoj krenil proti severu. Onih pet ladij se je priključilo angleškim bojnim križarkam. Anglež se je v najhitrejši vožnji skušal umakniti nemškemu učinkujočemu ognju in tako čelo nemškega brodovja obrniti proti izhodu. Nemško brodovje je sledilo sovražnikovim vožnjam, vozeč kar najhitreje. Tekom tega boja so uničili Nemci eno angleško križarko ter dva rušilca. Oddelek nemških linijskih ladij, ki je stal najbolj zadaj, zaradi svojega stališča v tem času še ni mogel poseči v boj. Kmalu nato se je od severa pojavilo iznova nad 20 angleških linijskih ladij najnovejše gradnje. Ker je čelo nemške črte od časa do časa prihajalo v ogenj od obeh strani, se je črta preokrenila proti zapadu. Istočasno so Nemci zastavili v napad brodovja torpedovk, ki so napadala z odličnim pogumom in vidnim uspehom, včasih celo po trikrat zaporedoma. V tem boju so Nemci uničili eno angleško veliko bojno ladjo, dočim je moralo biti celic vrste drugih težko poškodovanih. Pomorska bitka proti angleški premoči je trajala do teme. Ko se je stemnilo, so manjše skupine nemških ladij zopet začele napadati sovražnika. Celo noč so se vršili spopadi. V nočnem boju so se vršili boji s križarkami in številni napadi torpedovk. V teh bojih sta bili uničeni dve veliki angleški križarki, dve manjši križarki in najmanj 10 sovražnih rušilcev, po nemški čelni ladji sami šest, med njimi obe popolnoma novi ladji voditeljici rušilcev „Turbulent“ in „Tipperary“. Hrup je bil grozen, da se ne da popisati. Brodovje starejših angleških linijskih ladij, ki je prihitelo od juga sem, je dospelo šele dne 1. junija zjutraj na bojišče. Toda kmalu je zopet krenilo v stran, ne da bi bilo napadalo ali tudi le prišlo bližje nemški glavni sili. Ko je začela vstajati jutranja zarja, so se nemške in angleške ladje, ne da bi nadaljevale boj, izgubile v svoja navadna pristanišča.

Nemci priznavajo, da so izgubili križarke „Pommern“, „Wiesbaden“, „Frauenlob“, „Elbing“, pet torpedovk in en podmorski čoln.

Nemškemu brodovju je poveljeval podadmiral Scheer, ki ga je cesar sedel po bitki povišal v admiral; angleškemu brodovju admiral Jellicoe. Poveljnika prednjih stražarskih in poizvedovalnih ladij, ki so najprej trčile skupaj, je bil na nemški strani podadmiral Hipper, na angleški strani pa admiral Beatty.

Pomen bitke.

Kakor smo že rekli, ta bitka v svetovni vojski ni dovedla do nobene odločitve, kajti nobeden izmed obeh sovražnikov ni uničen. Vsekakor pa so velike angleške izgube zelo škodile angleškemu ugledu ter povzdignile glas mlade nemške mornarice. Posebno v nepristranskih državah se bo mnenje o nepremagljivosti angleškega brodovja zelo spremenilo, seveda na škodo Angležev. Nemci kajpada vriskajo od navdušenja vsled svojih uspehov. Njih ponos in zaupanje na lastno brodovje se je mogočno povečalo. Celo drugače na Angleškem. V Londonu je bilo razburjenje, ki je nastalo vsled poročil o pomorski bitki, nepopisno. Ljudstvo skušajo pomiriti s tem, da zatrjujejo, da se bodo izvršile velike spremembe v admirantih.

Pred Solunom.

Na bojišču pred Solunom se pripravljajo na obeh straneh na bitko. Bolgari so severoizhodno od Soluna udrli na grško ozemlje in korakajo proti mestu Seres in Kavala ob Egejskem morju. Črčja je sicer ugovarjala, a ker trpi Angleže in Francoze na svojem ozemlju, tudi Bolgarom in Avstrijeem ne more braniti pohoda v svojo deželo. V prostoru ob reki Vardar se že vršijo manjši boji med četverosporazumovimi četami in našimi. Četverosporazum je baje že spravil vso srbsko armado, ki šteje nad 100.000 moč, pred Solun. Celo nekaj portugalskih oddelkov je došlo Angležem in Francozom na pomoč. V Solunu rabijo Angleži in Francozi silo. Proglasili so nad mestom obsedeno stanje ter pri vseh uradih odstavili grške in nastavili svoje uradnike. Tudi v drugih zasedenih krajih so upeljali v vseh uradih strogo nadzorstvo.

Nemški kancelar o miru.

V nemškem državnem zboru je nemški kancelar Bethmann-Hollweg dne 5. junija govoril tudi o miru in rekel:

„Pred pol letom, dne 9. decembra, sem tukaj na podlagi našega vojnega položaja prvič govoril o naši pripravljenosti za mir. To sem lahko storil z zaupanjem, da se bo položaj naprej še bolj izboljšal. Razvoj je potrdil moje zaupanje, napravili smo nove korake naprej. Na vseh frontah smo močnejši kot poprej. Če sem takrat sprico razvoja lahko izrekel, da smo pripravljeni za mir, tedaj mi tega ni treba obžalovati, čeprav naša ponudba pri sovražniku ni imela nobenega uspeha. Kasneje sem proti nekemu amerikaškemu časnikarju rekel, da bi posredovanje za mir moglo imeti uspeh le tedaj, če bi je vodili državniki vojujočih se držav na temelju vojnega položaja, kakor ga kaže vojni zemljevid. To pa je nasprotna stranka zavrnila. Vojnega zemljevida nečemo priznati. Upajo, da ga bodo izboljšali. Med tem pa se je vnovič izpremenil v našo korist. V ta zemljevid smo mi začrtali predajo Kut el Amare, poraze in krvave izgube Francozov pri Verdunu, neuspeh ruske ofenzive v marcu, mogočno prodiranje naših zaveznikov proti Italiji, utrditev črte pred Solunom in v teh zadnjih dneh smo s slavečim in hvaležnim srcem doživeli pomorsko bitko pri Jütlandiji (Skageraku). Tako je vojni zemljevid zopet predrugačen. Sovražniki bi si pred njim radi zatisnili oči. Potem moramo in bomo in hočemo boj nadaljevati do končne zmage. Mi smo svoje storili, da bi pripravili pot k miru. Sovražniki so nas odbili s sramoto in krohotom. Za to bi bilo vsako naše nadaljnje govorjenje o miru, ki bi ga mi začeli, ničevno in škodljivo.“

Lord Kitchener utonil.

Angleško mornariško poveljstvo javlja, da je zadel angleška vojna ladja „Hampshire“ v noči od 5. na 6. junija zahodno od Orknejskih otokov ob severo-izhodni angleški morski obali na mino, ali je pa bila zadeta od torpednega strela in se je potopila. Na krovu potopljene vojne ladje se je nahajal angleški vojni minister lord Kitchener s svojim štabom. Nameraval se je podati v Rusijo. Čeprav so bile takoj odposlane ladje na dotično mesto, ni veliko upanja, da bi bila ostala pri življenju katerakoli oseba imenovane vojne ladje.

Lord Kitchener je bil eden najslavnejših angleških generalov. Leta 1896 je užugal z orožjem in krutostjo pri Omdurmanu v južnem Egiptu armado Sudancev, ki so prodirali pod poveljstvom Mahdija proti Egiptu. Znan je tudi iz angleško-burske vojske kot brezobziren in surov vrhovni poveljnik angleške armade. Njemu se ima Anglija zahvaliti, da sta prišli obe južnoafriški državi Oranje in Transval pod angleško oblast. Začetkom sedanje vojske je postal angleški vojni minister.

S potopom vojne ladje „Hampshire“ je zadel Anglijo tudi nov in hud gmotni udarec, kajti ladja je bila novodobno zgrajena vojna ladja, dolga 137 in široka 21 metrov. Oborožena je bila s 30 topovi. Od posadke, ki je štela 655 moč, ni bil nihče rešen.

Šukri-paša umrl.

Dne 5. junija je umrl v Carigradu znani turški general Šukri-paša, branitelj Odrina v zadnji balkanski vojski leta 1912.

Juanšikaj umrl.

V Pekingju, glavnem mestu Kitajske, je dne 5. junija umrl v starosti 61 let predsednik kitajske ljudovlade ali republike, Juanšikaj. Leta 1913 so kitajski knezi in drugi mogotci odstavili kitajskega cesarja in proglasili kitajsko cesarstvo za ljudovlado. A istočasno je bil cesarjev minister Juanšikaj proglašen za prvega predsednika nove kitajske ljudovlade. Kot preustrojitelj Kitajske v političnem, gospodarskem in v vojaškem oziru se je izkazal Juanšikaj tako suretnega, da so ga decembra lanskega leta proglasili za cesarja kitajske države. Ker so pa temu ugovarjale Anglija, Rusija, zlasti Japonska, je Juanšikaj odklonil mu ponujeno cesarsko krono in se ni hotel javno proglasiti za cesarja. Juanšikaj je bil katoličan in katoliški cerkvi zelo prijazen in naklonjen, da, še več, katoliško cerkev je tako čislal in jo podpiral, da so ga smatrali za katoličana. Z Juanšikajem je izgubila katoliška cerkev na Kitajskem zaščitnika neprecenljive vrednosti.

Slovenske žrtve za domovino.

Franc Cverlin. Sladkagora: V neki bolnišnici na Češkem je pretekli teden umrl mladenič, Franc Cverlin. Bil je v vročih bojih v Galiciji precej dolgo; bil je ranjen in moral je v bolnišnico na Češko. Vedno je pisal svojim, da se še vidijo, a nje-

gove želje se niso izpolnile. Rajni, ki ga je zelo veselil uk, se je dal vpisati v Maribor v vinorejsko šolo, ali njegovi upi so bili po vojski strti. Počivaj v miru, dragi Franček! Enkrat se pa vidimo tam nad zvezdami!

Pavel Hajnžič in Lenart Ploj. Sv. Benedikt v Slov. gor.: Iz južnega bojišča smo dobili žalostno vest, da je tam dne 24. majnika umrl v sled ran po celim telesu prizadetih mu od sovražne granate. Pavel Hajnžič od 20. bataljona poljskih lovcev. Ob Dnjestrju je bil lani ranjen v pleča, na južni meji ga je sedaj smrt dohitela. Vsi daleč naokoli, doma in v sosednjih farah, so ga poznali in spoštovali. Saj nam je s svojimi tamburasi, od katerih sta dva že pred njim šla z bojišča v večnost, napravil marsikatero veselo uro in kot izvrsten muzikant z veselimi poskočnicami marsikateri poročni par zvalil v zakonski jarem. Bil je duša, tukajšnjega tamburaškega društva. Rad je bil vesel, rad je pel, zato ga je pa tudi vse rado imelo, kot marljivega in zanesljivega delavca in razumnega viničarja vse spoštovalo. Vest o njegovi smrti nas je vse globoko pretresla. Škoda našega Paulija! Padli zapušča ženo in 4 male otročiče! — Na laškem bojišču je umrl že lani (a izvedeli smo se le letos) Lenart Ploj iz Bačkove. Zadet je bil v glavo. Zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke. Na svidenje nad zvezdami!

Franc Ratej. Naš prijatelj Anton Hren nam poroča iz Konjice: Po dolgi in zelo mučni bolezni je mirno v Gospodu zaspal vrli mladenič Franc Ratej iz Perovc pri Konjici. Služil je pri mornarjih in se je tam močno prehladil in sedaj je prišel domov iskat zdravja. Namesto zdravja je našel le kruto smrt. Dne 1. junija smo ga spremili k zadnjemu počitku. Počivaj v miru v domači zemlji!

Oddaja živine.

Iz Gradca smo glede nakupovanja živine za graški živinoprometni zavod na Slovenskem Stajerskem dobili še sledeče podatke:

Nakupovanje in odposiljanje živine je organizirano po okrajnih glavarstvih. Za mesec junij se mora v posameznih slovenskoštajerskih glavarstvih oddati sledeče število goveje živine: Celje 1130 glav, Konjice 500, Lipnica 1464, Ljutomer 350, Maribor 1300, Ptuj 980, Mozirje 200, Radgona 395, Brežice 600 in Slovenjgradec 900. Nakladala se bo živina na sledečih železniških postajah: Smarje, Laško, Celje, Zalec, Poličane, Lipnica, Wildon, Križevci, Rače, Ruše, Maribor, Pesnica, Ormož, Ptuj, Rečica, Cmurjek, Brežice, Rajhenburg, Sevnica, Slovenjgradec, Soštanj in Marenberg.

Za vsako okrajno glavarstvo je določen poseben zaupnik, ki prevzema od nakupovalcev živino in jo izplačuje. Za Slovenski Stajer so imenovani sledeči zaupniki: Rebenšek za Celje in Mozirje, Fr. Kočvar iz Središča za Ljutomer in Ptuj, Josip Kirbiš za Maribor, Fr. Druškovič za Brežice, Hollriegl za Konjice, R. Fluck za Radgono in J. Kramer za Slovenjgradec.

Nakupovalci po občinah morajo ta mesec nakupiti od zahtevanega števila goveje živine približno 30% volov ter 70% krav, bikov in telic. Nakupovalcem je strogo naročeno, da smejo nakupovati samo klavno živino, to je tako, ki ni sposobna za plemo. Nakupovati se tudi ne smejo telice pod 2 1/2 leta stare, biki pod dvema letoma ter krave, ki dajejo brezdomno na dan 4 litre mleka ter take, ki so več kot 3 mesece breje. Če torej imaš samo krave v hlevu in dokažeš, da daje vsaka vsaj 4 l mleka, ti jih ni treba oddati. Navodilo za nakupovalce pravi nadalje, da tam, kjer so v hlevu vprežni konji, vprežni biki ali voli, stari manj kot 2 1/2 leta, se sme odvzeti (nakupiti) tudi starejše vprežne vole, ako so isti tako rejeni, da so sposobni za klanje.

Važna je naloga županova pri oddaji živine. Okrajna glavarstva so naročila županom, da morajo iti nakupovalcem na roko s tem, da jim naznajo, kdo more v občini oddati kako živino, ter sam ali po kom drugem spremljati nakupovalca po občini. Ako med nakupovalcem in prodajalcem ne pride do sporazumljenja in bi se poslednji n. pr. iz gospodarskih ozirih branil oddati zahtevane vprežne vole, odloči župan sporazumno z nakupovalcem, ali se voli odvzamejo ali ne. Župan ima torej nalogo, da varuje koristi svojih občanov, da se komu ne bo godila krivica.

Važno je tudi, da se odslej ne bo pri posameznem živinčetu odtegnilo 25 kg od žive teže, ampak 5 odstotkov od skupne teže. Če n. pr. tehtata tvoja telica 350 kg, se ti sme odtegniti samo 17 1/2 kg. Če pa tehtata vol 800 kg, pa se sme odtegniti 40 kg. Živina, ki pošteno nakrmljena ne tehtata 300 kg, se ne sprejme. Živinorejec ima pravico, da zahteva, da se živina tehtata pri najbližji tehtnici. Če n. pr. prodaja kmet od Sv. Antona v Slov. gor. par volov, se naj isti tehtajo že kar pri Sv. Antonu ali pa pri Sv. Trojici in ne na Pesnici, kjer se bodo nakladali. Vsaka glava živine se mora posebej tehtati. Nakladanje živine je po celi deželi tako urejeno, da se prične z nakladanjem točno ob 8. uri predpoldne. Ako se kak živinorejec brani gnat svoj živino na oddajno postajo, mora župan oskrbeti gonjače na stroške živinorejca. Živinski potni listi in klavna dovoljenja se morajo oskrbeti pred oddajo, kakor za drugo živino.